

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PAREIŠKĖJO – LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO 2007 M. GRUODŽIO 21 D. NUTARIME NR. X-1411 „DĖL KREIPIMOSI Į LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINĮ TEISMĄ IŠTIRTI, AR LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2007 M. SPALIO 31 D. DEKRETO NR. 1K-1143 2 STRAIPSNIS NEPRIEŠTARAUJA KONSTITUCIJAI“ IŠDĖSTYTO PRAŠYMO IŠTIRTI, AR LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2007 M. SPALIO 31 D. DEKRETO NR. 1K-1143 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRIIMTO LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENŲ, SLAPTA BENDRADARBIAVUSIŲ SU BUVUSIOS SSRS SPECIALIOSIOMIS TARNYBOMIS, REGISTRACIJOS, PRISIPAŽINIMO, ĮSKAITOS IR PRISIPAŽINUSIŲJŲ APSAUGOS ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO GRAŽINIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI PAKARTOTINAI SVARSTYTI“ 2 STRAIPSNIS NEPRIEŠTARAUJA LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS 5 STRAIPSNIUI, 71 STRAIPSNIUI, 84 STRAIPSNIUI, KONSTITUCINIAM TEISINĖS VALSTYBĖS PRINCIPUI, PRIĖMIMO

2008 m. sausio 8 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Egidijaus Kūrio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Vytauto Sinkevičiaus, Stasio Stačioko, Romualdo Kęstučio Urbaičio, sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvartė pareiškėjo – Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. X-1411 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekreto Nr. 1K-1143 2 straipsnis neprieštarauja Konstitucijai“ išdėstytą prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekreto Nr. 1K-1143 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo priimto Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis,

registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo gražinimo Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti“ 2 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 71 straipsniui, 72 straipsniui, 84 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Seimas 2007 m. spalio 11 d. priėmė Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymą.

2. Respublikos Prezidentas 2007 m. spalio 31 d. išleido dekretą Nr. 1K-1143 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo priimto Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo gražinimo Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti“ (toliau – ir Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekretas Nr. 1K-1143), kurio 2 straipsnyje nustatyta:

„Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 71 straipsnio 1 dalimi,

gražinu Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymą Nr. X-1292.“

3. Seimas 2007 m. lapkričio 8 d. posėdyje sprendė, ar svarstyti Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekretu gražinto Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymą iš naujo, ar laikyti jį nepriimtu. Buvo nuspręsta laikyti Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymą nepriimtu.

4. Pareiškėjas – Seimas 2007 m. gruodžio 21 d. priėmė nutarimą Nr. X-1411 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekreto Nr. 1K-1143 2 straipsnis neprieštarauja Konstitucijai“ (toliau – ir Seimo 2007 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. X-1411), kuriuo Konstitucinio Teismo paprašė ištirti, ar Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekreto Nr. 1K-1143 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo priimto Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo gražinimo Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti“ 2 straipsnis neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 71 straipsniui, 72 straipsniui, 84 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

5. Šis pareiškėjo – Seimo prašymas „Valstybės žiniuose“ buvo oficialiai paskelbtas 2008 m. sausio 5 d. (Žin., 2008, Nr. 2-56); Konstituciniame Teisme jis buvo gautas 2008 m. sausio 7 d.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

1. Pagal Konstitucijos 102 straipsnio 1 dalį, 105 straipsnio 2 dalies 1 punktą Respublikos Prezidento aktų – dekretų atitikties Konstitucijai ir įstatymams tyrimas yra priskirtas Konstitucinio Teismo jurisdikcijai.

2. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 1 dalį teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 dalyje nurodytų aktų, t. y. dėl įstatymų ir kitų Seimo priimtų aktų atitikties Konstitucijai, turi Vyriausybė, ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių, taip pat teismai. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad dėl Respublikos Prezidento aktų sutikimo su Konstitucija ir įstatymais į Konstitucinį Teismą turi teisę kreiptis ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių ir teismai, o 4 dalyje – kad Respublikos Prezidento teikimas Konstituciniam Teismui ar Seimo nutarimas iširti, ar aktas sutinka su Konstitucija, sustabdo šio akto galiojimą.

Sistemiškai aiškinant šias nuostatas konstatuotina, kad Seimas *in corpore* turi konstitucinius įgaliojimus nutarimu kreiptis į Konstitucinį Teismą ir prašyti iširti minėtų teisės aktų, *inter alia* Respublikos Prezidento aktų – dekretų, atitiktį Konstitucijai ir įstatymams.

Šiame kontekste paminėtina, kad Konstitucinis Teismas ankstesnėse konstitucinės justicijos bylose pagal pareiškėjo – Seimo nutarimuose išdėstytus prašymus yra tyręs Respublikos Prezidento dekretų atitiktį Konstitucijai (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2004 m. balandžio 15 d. nutarimai).

3. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 26 straipsnio (2003 m. spalio 28 d. redakcija) 1 dalį tais atvejais, kai Konstitucinis Teismas gauna Seimo nutarimą, kuriame prašoma iširti, ar Respublikos Prezidento dekretas atitinka Konstituciją ir įstatymus, ne vėliau kaip per 3 dienas turi būti atliktas išankstinis tos medžiagos tyrimas ir tvarkomajame Konstitucinio Teismo posėdyje išspręstas klausimas, ar priimti prašymą nagrinėti Konstituciniame Teisme.

Atitinkamu Konstitucinio Teismo sprendimu nėra nei patvirtinami, nei paneigiami argumentai, kuriais pareiškėjas – Seimas grindžia savo poziciją; priimant tokius sprendimus lemiamą reikšmę turi tai, ar pareiškėjo prašymas yra grindžiamas teisiniais motyvais.

4. Konstatuotina, kad Seimo 2007 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. X-1411 išdėstytas prašymas iširti, ar Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekreto Nr. 1K-1143 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo priimto Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo gražinimo Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti“ 2 straipsnis neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 71 straipsniui, 72 straipsniui, 84 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui, yra grindžiamas teisiniais motyvais. Nors šiame prašyme esama įvairių netikslumų (pvz., netiksliai yra cituojama Konstitucijos 71 straipsnio 3 dalis, 72 straipsnio 1 dalis), jis

gali būti priimtas nagrinėti Konstituciniame Teisme.

5. Minėta, kad pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį Seimo nutarimas ištirti, ar aktas sutinka su Konstitucija, sustabdo šio akto galiojimą.

Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 26 straipsnio (2003 m. spalio 28 d. redakcija) 2 dalį, jeigu Konstitucinis Teismas priima sprendimą priimti nagrinėti prašymą, Konstitucinio Teismo pirmininkas tuoj pat apie tai oficialiai paskelbia „Valstybės žiniuose“, taip pat Konstitucinio Teismo interneto tinklalapyje; šiame Konstitucinio Teismo pirmininko pranešime turi būti nurodytas tikslus ginčijamo akto pavadinimas, jo priėmimo data ir tai, jog pagal Konstitucijos 106 straipsnį minėto akto galiojimas sustabdomas nuo šio oficialaus paskelbimo dienos iki Konstitucinio Teismo nutarimo dėl šios bylos paskelbimo.

Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 26 straipsnio (2003 m. spalio 28 d. redakcija) 3 dalį tais atvejais, kai Konstitucinis Teismas, išnagrinėjęs bylą, priima nutarimą, kad ginčijamas aktas neprieštarauja Konstitucijai, Konstitucinio Teismo pirmininkas tuoj pat apie tai oficialiai paskelbia šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka; šiame Konstitucinio Teismo pirmininko pranešime nurodomas tikslus ginčijamo akto pavadinimas, priėmimo data, Konstitucinio Teismo nutarimo šiuo klausimu esmė, jo priėmimo data, taip pat tai, kad nuo šio nutarimo paskelbimo dienos atstatomas sustabdytojo akto galiojimas.

Paminėtina ir tai, kad pagal Konstitucijos 107 straipsnio 1 dalį Respublikos Prezidento aktas (jo dalis) negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo sprendimas, kad tas aktas (jo dalis) prieštarauja Konstitucijai.

6. Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekretas Nr. 1K-1143 jau sukėlė teisinius padarinius; minėta (šio Konstitucinio Teismo sprendimo nustatomosios dalies 3 punkte), kad Seimas 2007 m. lapkričio 8 d. nusprendė Respublikos Prezidento Seimui pakartotinai svarstyti grąžintą Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymą laikyti nepriimtu. Tai, kad Konstitucinis Teismas priima pareiškėjo – Seimo 2007 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. X-1411 išdėstytą prašymą ištirti Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekreto Nr. 1K-1143 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo priimto Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo grąžinimo Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti“ 2 straipsnio atitiktį Konstitucijai ir kad toks pareiškėjo – Seimo 2007 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. X-1411 išdėstyto prašymo priėmimas sustabdo minėto Respublikos Prezidento dekreto 2 straipsnio galiojimą, nepanaikina ir nepakeičia minėtų jau įvykusių teisinių padarinių.

Vadinasi, tol, kol nebus priimtas atitinkamas Konstitucinio Teismo nutarimas dėl šio Respublikos Prezidento dekreto 2 straipsnio atitikties Konstitucijai (galimai – ir įstatymams) ir apie tai

nebus oficialiai paskelbta, Seimas negali atšaukti ar kitaip pakeisti savo 2007 m. lapkričio 8 d. sprendimo laikyti Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekretu Nr. 1K-1143 Seimui pakartotinai svarstyti grąžintą Seimo priimtą Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymą nepriimtu. Savo ruožtu Respublikos Prezidentas tuo metu negali pakeisti, papildyti ar panaikinti sustabdyto teisinio reguliavimo.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 105 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 26, 28, 63 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Priimti Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. X-1411 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekretu Nr.1K-1143 2 straipsnis neprieštarauja Konstitucijai“ išdėstyta prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2007 m. spalio 31 d. dekretu Nr. 1K-1143 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo priimto Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo grąžinimo Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti“ 2 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 71 straipsniui, 72 straipsniui, 84 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Egidijus Kūris

Kęstutis Lapinskas

Zenonas Namavičius

Ramutė Ruškytė

Vytautas Sinkevičius

Stasys Stačiokas

Romualdas Kęstutis Urbaitis